

Aanleiding en vraagstelling

De gemeente Zwijndrecht heeft Berenschot gevraagd aan te geven **hoe ervoor kan worden gezorgd dat de gemeente Zwijndrecht de aanbevelingen uit het rapport en de verplichtingen uit de Wet versterking decentrale rekenkamers implementeert**. U heeft deze hoofdvraag vervolgens verder uitgewerkt in een aantal vragen:

1. Moeten de huidige leden opnieuw worden benoemd? Welke keuzemogelijkheden heb je hierbij als raad? Hoe zit het met overgangsrecht t.a.v. de zittingstermijn?
2. Moet de huidige verordening worden ingetrokken? Moet er nog een nieuwe verordening voor in de plaats komen?
3. Zijn er verschillen tussen de wetsartikelen en de huidige verordening? Vallen er gaten en waar moeten we die opvullen?
4. Wat betekent de wetswijziging voor het reglement van orde van de Rekenkamer?
5. Hoe moet het openbaarheidsregime van de Rekenkamer vorm worden gegeven? Met daarbij als aanvullende vraag wat de klankbordgroepleden met de eigen fractie mogen delen.

Wat betreft vraag 1: volgens ons is er geen noodzaak de leden opnieuw te benoemen. De huidige verordening is op 1 maart 2021 in werking getreden, vooruitlopend op de landelijke wetgeving over decentrale rekenkamers en er is dus al langer sprake van een rekenkamer in Zwijndrecht. Een andere situatie zou zich voordoen wanneer Zwijndrecht nu nog een rekenkamercommissie met externe leden zou hebben of een rekenkamerfunctie, omdat per 1 januari 2023 de wettelijke plicht geldt een onafhankelijke rekenkamer in te stellen en die dan uiterlijk 1 januari 2024 ingesteld zou moeten zijn. Nu is echter sprake van voortzetting van de bestaande rekenkamer, met behoud van rechtskracht van besluiten die zijn genomen vóór de inwerkingtreding van de Wet versterking decentrale rekenkamers. In die lijn geldt dat dan ook voor de aangegane termijnen van de zittende leden en ligt het niet voor de hand een nieuwe benoeming voor een termijn van zes jaar te doen.

In dit document gaan we specifiek in op de tweede en derde vraag die betrekking hebben op de verordening. Vraag 4 en 5 komen op een later moment aan de orde. We hebben hiertoe de relevante artikelen van de Wet versterking decentrale rekenkamers (35 298, vergaderjaar 2021-22) vergeleken met de artikelen uit de huidige Verordening op de rekenkamer gemeente Zwijndrecht. Hierbij hebben we een onderscheid gemaakt tussen:

- a. artikelen uit de verordening die nog voor 1 januari 2024 aangepast moeten worden,
- b. artikelen die na 1 januari 2024 aangepast zouden kunnen worden, in het licht van de lopende evaluatie van de rekenkamer, en
- c. overige zaken die ons in de verordening zijn opgevallen en mogelijk om aanpassing vragen.

De conclusie van onze analyse is dat er geen wijzigingen nodig zijn voor 1 januari 2024 (deel a.), maar dat er wel onder b. en c. diverse onderwerpen zijn die op langere termijn aangepast kunnen worden. We adviseren gemeenteraad, griffie en rekenkamer deze onderwerpen in de komende maanden gezamenlijk op te pakken.

Jeroen Smit, Tom Kortenbach en Harmen Binnema

Artikel Wet versterking decentrale rekenkamers/ Gemeentewet	Voldoet de Verordening	Wijziging nodig voor 1/1/2024	Wijziging na 1/1/2024	Toelichting/tekstvoorstel
Artikel 81a: De raad stelt een rekenkamer in	Ja	Nee	Nee	Er is al een rekenkamer ingesteld.
Artikel 81j, derde lid: wordt na «een ander orgaan van de gemeente» ingevoegd «, met uitzondering van de op de griffie werkzame ambtenaren».	Ja	Nee	Artikel 5, lid 1	De verordening regelt nu dat de griffie de secretariële ondersteuning doet. In verband met het vertrek van de huidige secretaris moet daar een keuze over worden gemaakt. Blijft ondersteuning vanuit de griffie, dan is aanpassing niet nodig.
Hoofdstuk IVb vervalt. (De rekenkamerfunctie)	Ja	Nee	Nee	Zwijndrecht kent al een rekenkamer en geen rekenkamerfunctie.
In artikel 155b, eerste lid, vervalt «, personen die de rekenkamerfunctie uitoefenen».	Ja	Nee	Nee	Idem.
In artikel 156, tweede lid, onderdeel a, vervalt «, of het bij verordening stellen van regels voor de uitoefening van de rekenkamerfunctie, bedoeld in artikel 81oa».	Ja	Nee	Nee	Idem.
Artikel 182 wordt als volgt gewijzigd: 1. In het eerste lid wordt «gevoerde bestuur» telkens vervangen door «gevoerde beleid». 2. Er wordt een lid toegevoegd, luidende: 3. Bij het uitvoeren van haar taken kan de rekenkamer gebruik maken van de resultaten van door anderen verrichte controles, onverminderd haar bevoegdheid tot het verrichten van onderzoek.	Ja	Nee	Nee	Verordening regelt dit niet. Dit wordt al door hogere wetgeving geregeld (Gemeentewet) en hoeft dan ook niet in de verordening te staan.

Artikel Wet versterking decentrale rekenkamers/ Gemeentewet	Voldoet de Verordening	Wijziging nodig voor 1/1/2024	Wijziging na 1/1/2024	Toelichting/tekstvoorstel
Artikel 184 wordt als volgt gewijzigd: 1. Het eerste lid, onderdeel b, komt te luiden: b. naamloze vennootschappen en besloten vennootschappen met beperkte aansprakelijkheid waarvan de gemeente meer dan 50% van het geplaatste aandelenkapitaal houdt en naamloze vennootschappen en besloten vennootschappen met beperkte aansprakelijkheid, waarin de eerstgenoemde naamloze en besloten vennootschappen middellijk of onmiddellijk meer dan 50% van het geplaatste aandelenkapitaal houden, over de jaren dat de gemeente het geplaatste aandelenkapitaal houdt;. (...) 6. Na het vierde lid (nieuw) worden twee leden toegevoegd, luidende: 5. Indien de rekenkamer voornemens is onderzoek in te stellen bij een in het eerste lid, onderdeel c genoemde instelling, stelt zij, onverminderd het vierde lid, de colleges van de andere deelnemende gemeenten, de gedeputeerde staten van de deelnemende provincies, het dagelijks bestuur van de deelnemende waterschappen of Onze Minister die het aangaat in het geval van deelneming van de Staat van haar voornemen een dergelijk onderzoek in te stellen in kennis. 6. Dit artikel is niet van toepassing op financiële ondernemingen en elektronischgeldinstellingen als bedoeld in artikel 1:1 van de Wet op het financieel toezicht.	Ja	Nee	Nee	Verordening regelt dit niet. Dit wordt al door hogere wetgeving geregeld (Gemeentewet) en hoeft dan ook niet in verordening te staan.

Artikel Wet versterking decentrale rekenkamers/ Gemeentewet	Voldoet de Verordening	Wijziging nodig voor 1/1/2024	Wijziging na 1/1/2024	Toelichting/tekstvoorstel
Artikel 185 wordt als volgt gewijzigd: 1. Onder vernummering van het tweede tot en met vijfde lid tot derde tot en met zesde lid wordt een lid ingevoegd, luidende: 2. Voordat de rekenkamer een rapport, bedoeld in het eerste lid, vaststelt, stelt zij in elk geval het onderzochte orgaan in de gelegenheid binnen redelijke termijn te reageren op haar bevindingen en voorlopige conclusies. 2. Het derde lid (nieuw) komt te luiden: 3. Na de vaststelling van het rapport, deelt de rekenkamer aan de raad, aan het college en, indien van toepassing, aan de betrokken instelling, de opmerkingen en bedenkingen mee die zij naar aanleiding van haar bevindingen van belang acht. Aan de raad of het college kan zij ter zake voorstellen doen. Mededelingen aan de raad, die gegevens of bevindingen bevatten die naar hun aard vertrouwelijk zijn, kan de rekenkamer ter vertrouwelijke kennisneming verstrekken. 3. Aan het vijfde lid (nieuw) wordt toegevoegd «Indien de rekenkamer een onderzoek heeft ingesteld bij een vennootschap als bedoeld in artikel 184, eerste lid, onderdeel c, zendt zij tevens een afschrift ter kennisneming van het rapport aan de colleges van de andere deelnemende gemeenten, de gedeputeerde staten van de deelnemende provincies of Onze Minister die het aangaat in het geval van deelneming van de Staat.».	Grotendeels	Nee	Artikel 10 Artikel 10, lid 3 Artikel 10, lid 5 Artikel 10, nieuw lid	Het is te overwegen een verwijzing naar artikel 185 Gemeentewet op te nemen in artikel 10 van de verordening en vanuit die tekst daaruit nog eens naar geheel artikel 10 te kijken. In de huidige formulering staat: '<u>kan</u> het college binnen een door de rekenkamer te bepalen termijn in de gelegenheid <u>stellen</u> tot bestuurlijk wederhoor.' Op basis van de wetstekst zou dit moeten zijn: '<u>stelt</u> het college binnen een door de rekenkamer te bepalen termijn in de gelegenheid tot bestuurlijk wederhoor.' Een aparte discussie is nog of de rekenkamer zelf zo'n termijn kan bepalen en zo ja, of zij die kan handhaven. In dit lid staat de huidige procedure vermeld, waarbij de rekenkamer samen met het definitieve rapport ook het raadsvoorstel opstelt. Uit het wetsartikel volgt niet wie het voorstel aan de raad doet en het is te overwegen om dit bij de gemeenteraad/griffie te beleggen. Eventueel zou aan dit artikel nog toegevoegd kunnen worden op welke manier de rekenkamer de gegevens en bevindingen die vertrouwelijk zijn, aan de raad wil verstrekken.

Artikel Wet versterking decentrale rekenkamers/ Gemeentewet	Voldoet de Verordening	Wijziging nodig voor 1/1/2024	Wijziging na 1/1/2024	Toelichting/tekstvoorstel
Aan hoofdstuk XIa wordt een artikel toegevoegd, luidende: Artikel 185a Het college zendt de raad jaarlijks een overzicht van de aan het college gedane voorstellen van de rekenkamer, vergezeld van zijn standpunt daaromtrent en van de wijze waarop aan de voorstellen vervolg is gegeven.	Ja	Nee	Artikel 13, lid 3	Deze verplichting van het college komt voort uit hogere wetgeving (Gemeentewet) en hoeft niet in de verordening te worden opgenomen. Wel is het goed om te kijken naar de rapportage over de voortgang van de aanbevelingen die aan de gemeenteraad zijn gedaan. Het college rapporteert immers alleen over de aanbevelingen die aan hem zijn gedaan. Er zijn twee opties denkbaar: 1) handhaven van de rol van de klankbordgroep en wijzigen van <u>'door de raad aangenomen aanbevelingen'</u> in: <u>'van de voortgang van de uitvoering van de aan de raad gedane aanbevelingen'</u> 2) deze taak bij de griffie neerleggen, bijv. zoals geformuleerd in de modelverordening VNG/NVRR: 'De griffie verstrekt de raad jaarlijks voor [datum] een overzicht van de aan de raad gedane voorstellen van de rekenkamer welke door de raad zijn overgenomen en door de raad zelf moeten worden uitgevoerd, vergezeld van de wijze waarop aan de voorstellen vervolg is gegeven.'

Artikel Wet versterking decentrale rekenkamers/ Gemeentewet	Voldoet de Verordening	Wijziging nodig voor 1/1/2024	Wijziging na 1/1/2024	Toelichting/tekstvoorstel
Artikel 213 van de Gemeentewet wordt als volgt gewijzigd: 1. Het derde lid, onderdeel b, komt te luiden: b. de baten en lasten, alsmede de balansmutaties met betrekking tot specifieke uitkeringen als bedoeld in artikel 17 van de Financiële-verhoudingswet rechtmatig tot stand zijn gekomen. 2. Het vierde lid, onderdeel b, komt te luiden: b. de tabel van fouten en onzekerheden voor de specifieke uitkeringen.	Ja	Nee	Nee	Dit is in hogere wetgeving (Gemeentewet) geregeld en hoeft niet in de verordening te staan.
In artikel 213a, derde lid, vervallen «of, indien geen rekenkamer is ingesteld, personen die de rekenkamerfunctie uitoefenen,» en «, onderscheidenlijk hen,».	Ja	Nee	Nee	Er is in Zwijndrecht geen sprake van een rekenkamerfunctie.

Overige aandachtspunten (o.a. uit modelverordening VNG/NVRR)	Wijziging na 1/1/2024	Toelichting/tekstvoorstel
Juiste en complete verwijzing naar relevante artikelen uit de Gemeentewet	Aanhef	Er staat nu: 'Gelet op artikel 81a van de <u>wet op de rekenkamer</u>' dit moet zijn 'artikel 81a van de <u>Gemeentewet</u>' Daarnaast is het goed hier ook artikel 81k te noemen, waarin de raad wordt verplicht om via een verordening de vergoeding voor de leden van de rekenkamer vast te stellen
De modelverordening bevat ook een artikel over herbenoeming, met de mogelijkheid een maximaal aantal termijnen vast te leggen	Artikel 3, lid 2	De verordening regelt nu alleen de in de Gemeentewet opgenomen termijn van zes jaar. Er zou een bepaling kunnen worden toegevoegd als: 'De leden van de rekenkamer, waaronder de voorzitter, kunnen maximaal [aantal] keer voor een periode van zes jaar worden herbenoemd.'
Onlogische plek voor het benoemen van de taken van de voorzitter van de rekenkamer en vervanging voorzitter	Artikel 3, lid 4	Dit artikel gaat over de selectieprocedure en benoeming van leden, waaronder de voorzitter. Lid 4 gaat echter over de werkwijze van de rekenkamer en de taak van de voorzitter: 'De voorzitter draagt zorg voor het tijdig en periodiek bijeenroepen van de vergadering van de rekenkamer. Bij afwezigheid van de voorzitter treedt het lid op als voorzitter.' Deze tekst kan in een apart artikel, of er kan worden verwezen naar een reglement van orde waarin dit is geregeld.
Ondersteuning door de rekenkamer vanuit de griffie(r)	Artikel 5	Het onderscheid tussen het secretariaat van de rekenkamer (lid 1) door de <u>griffie</u> en het bijstaan bij de uitvoering van haar taken (lid 2) door de <u>griffier</u> is niet duidelijk. Sowieso lijkt het handiger om van de griffie of medewerkers van de griffie te spreken i.p.v. de specifieke functionaris griffier.

Overige aandachtspunten (o.a. uit modelverordening VNG/NVRR)	Wijziging na 1/1/2024	Toelichting/tekstvoorstel
Gemeentewet artikel 81i: 1. De rekenkamer stelt een reglement van orde voor haar werkzaamheden vast en, indien zij uit twee of meer personen bestaat, tevens voor haar vergaderingen. 2. De rekenkamer zendt het reglement ter kennisneming aan de raad.	Artikel 7 of nieuw artikel	De verordening bevat nu geen verwijzing naar het reglement van orde, terwijl het reglement van orde wel verwijst naar de verordening (zij het naar de versie van 2019). Artikel 7 vermeldt wel het onderzoeksprotocol, dat ter kennisneming naar de raad wordt gestuurd – overigens hoeft dit niet van de Gemeentewet. Er zou een nieuw artikel over het reglement van orde opgenomen kunnen worden in lijn met artikel 7.
Vergoeding voor werkzaamheden en reiskosten van de leden van de rekenkamer	Artikel 11, lid 2 Artikel 11, lid 3	In het tweede lid worden bedragen genoemd die niet meer actueel zijn in verband met indexatie. Logischer is om hier bijvoorbeeld een percentage van de raadsvergoeding te noemen, dan hoeft er ook geen aparte verwijzing naar indexering in te staan, maar stijgt de vergoeding vanzelf mee. Bij de reiskosten geldt iets vergelijkbaars: hier wordt € 0,19 per kilometer genoemd, wat inmiddels € 0,21 is en in 2024 € 0,22 wordt. Praktischer is het om te verwijzen naar geldende fiscale regels over onbelaste vergoeding. Daarnaast word in lid 3 genoemd 'met ingang van 1 januari 2020' terwijl de verordening uit 2021 is.
Frequentie van de evaluatie van het functioneren van de rekenkamer gedurende 'de zittingsperiode'	Artikel 13	'De zittingsperiode' veronderstelt dat er een vaste termijn is voor de gehele rekenkamer. Het gaat echter om benoemingstermijnen van leden, die niet synchroon hoeven te lopen (bijv. door tussentijds vertrek of een rooster van aftreden). Beter is om hier een periode te noemen van bijvoorbeeld 3 of 6 jaar.